

Deall Niwrowahaniaeth

Mae PACEY Cymru wedi siarad â Frances Rees, Swyddog Datblygu Niwroymgyfeirio Cenedlaethol, ar gyfer Neurodivergence Cymru.

Cyflwynodd Niwroamrywiaeth Cymru gyfres o weminarau ar gyfer aelodau PACEY yng Nghymru ar Deall Niwroamrywiaeth sy'n cyd-fynd â Cwricwlwm i Gymru, yn enwedig y dull sy'n canolbwyntio ar y plentyn. Cafodd y sesiynau eu teilwra i helpu ymarferwyr i ddeall cyflyrau niwrowahaniaeth ymhellach a sut i greu amgylchedd cyfeillgar niwrowahaniaeth mewn lleoliadau ar gyfer plant a'u teuluoedd. Esboniodd Frances bwysigrwydd bod yn dosturiol a dealltwriaeth, a rôl yr oedolyn sy'n galluogi i wella profiadau i helpu plant niwrowahaniaeth i ddeall y byd o'u cwmpas.

Yn dilyn y gweminarau, siaradodd PACEY Cymru â Frances Rees, am niwrowahaniaeth a'i phrofiadau.

Dywedwch wrthym amdanoch chi'ch hun a sut y daethoch chi i weithio yn eich rôl?

Rwyf wedi gweithio gyda phlant a phobl ifanc am y rhan fwyaf o'm gyrfa. Ar ôl dychwelyd o gontract addysgu Saesneg fel Ail Iaith (ESL) dwy flynedd yn Ne Korea, dechreuais weithio fel Swyddog Gofal Plant yn un o ganolfannau gwyliau byr Sir Gaerfyrddin. Ar ôl pum mlynedd, symudais ymlaen i weithio mewn ysgol arbennig breswyl newydd sbon ar gyfer plant a phobl ifanc awtistig sydd â chyflyrau cyd-ddigwydd.

Ymunais â'r Tîm Awtistiaeth Cenedlaethol (y Tîm Niwrowahaniaeth Cenedlaethol erbyn hyn) bron i wyth mlynedd yn ôl i gynorthwyo i sefydlu'r Gwasanaethau Awtistiaeth Integredig yng Ngorllewin Cymru. Mae fy rôl bresennol yn canolbwyntio ar ddarparu a chomisiynu hyfforddiant. Rwy'n fam i ddau o fechgyn niwrowahaniaeth ac yn hunan-adnabod fel niwrowahaniaeth.

Beth yw niwrowahaniaeth?

Y ffordd orau o esbonio niwrowahaniaethu yw trwy'r patrwm niwroamrywiaeth. Mae'n bersbectif penodol ar niwroamrywiaeth, gan adlewyrchu bod niwroamrywiaeth yn ffurf naturiol a gwerthfawr o amrywiaeth ddynol. Mae'r syniad bod un math 'normal' neu 'iach' o ymennydd neu feddwl, neu un arddull 'gywir' o weithrediad niwrowybyddol, wedi'i lunio'n ddiwylliannol ac nid yw'n fwy dilys na'r syniad bod un ethnigrwydd, rhyw neu ddiwylliant 'normal' neu 'gywir'. Nid oes un ffordd well na chywir o fod pob niwrodeip yn cael ei werthfawrogi'n gyfartal.

Beth all lleoliadau ei wneud i gefnogi plant niwrowahaniaeth?

Yn y pen draw, mae pob plentyn yn unigryw, mae deall y byd o'i safbwynt yn allweddol.

Gallant chwarae, archwilio, cymdeithasu, creu, a chyfathrebu mewn ffordd wahanol, y tu allan i'n disgwyliadau arferol o'u cyfoedion.

Dechreuwch gyda sut olwg fyddai ar ddiwrnod da i'r plentyn hwnnw. Gall hyn gynnwys addasiadau i'r amgylchedd i gynnwys ystyriaethau synhwyrdd. Deall y gallai fod angen cymorth ychwanegol ar anghenion cyfathrebu plentyn.

Bydd angen strwythur a threfn gyson yn helpu i leihau pryder.

Ym mha ffyrdd ydych chi'n meddwl y gallai polisi'r llywodraeth a'r sector ehangach wella o ran cefnogaeth i blant niwrowahaniaeth?

Trwy gynyddu gwybodaeth a dealltwriaeth o ddulliau a chyfleoedd cyfredol. Mae gennym amrywiaeth o [adnoddau](#) dwyieithog am ddim y gall unrhyw sector eu cyrchu. Mae gennym hefyd adnoddau pwrpasol ar gyfer addysg, gan gynnwys ein sector [blynyddoedd cynnar](#).

Beth yw rhai o'r heriau i deuluoedd sydd â phlant niwrowahaniaeth wrth gael mynediad at ofal plant?

Gall fod yn anodd dod o hyd i ddarpariaeth addas gydag oedolion sy'n galluogi a fydd yn darparu lleoliad gofal plant niwro-gynhwysol. Gall dod o hyd i'r lleoliad cywir ar gyfer eu plentyn fod yn anodd. Efallai y bydd rhai gosodiadau mwy yn fwy anodd addasu iddynt. Er enghraifft, nid oedd lleoliad gofal plant mwy masnachol yn ddelfrydol ar gyfer fy mab. Efallai y byddai gwarchodwr plant wedi bod yn fwy addas iddo.

Pam mae'n bwysig creu partneriaethau gyda rhieni a gweithwyr proffesiynol eraill i gefnogi plant niwrowahaniaeth?

Mae partneriaethau rhwng rhieni a gweithwyr proffesiynol yn hanfodol i sicrhau bod yna darlun clir iawn o'r plentyn unigol, ei gryfderau, ei heriau, unrhyw angerdd. Y nod ddylai fod gweithio gyda'n gilydd i greu darlun cynhwysfawr iawn o'r plentyn i sicrhau ei fod yn cael ei ddeall a'i ofalu amdano mewn ffordd niwrogadarnhaol. Mae cydweithio'n allweddol. Dysgu oddi wrth ei gilydd, unrhyw strategaethau, awgrymiadau gorau a all gefnogi plentyn yn gadarnhaol ar draws gwahanol leoliadau.

Pe gallech chi drosglwyddo unrhyw eiriau o gyngor neu anogaeth i weithwyr gofal plant proffesiynol sy'n darllen hwn, beth fydden nhw?

Parchwch y plenty. Eu hunigrywiaeth. Edrychwch ar eu cryfderau a'u potensial i'w hannog nhw. Y nod ddylai fod i'w helpu i ffynnu, bydd hyn ond yn digwydd pan fyddwn ni, fel oedolion sy'n galluogi dysgu, yn creu'r lle a'r amser i ystyried anghenion y plentyn yn gyntaf.

Rydych chi wedi darparu hyfforddiant i aelodau PACEY yng Nghymru a gafodd dderbyniad da iawn, pa gymorth a hyfforddiant arall sydd ar gael gan niwrowahaniaeth Cymru?

Yr adnoddau yr wyf yn sôn amdanynt uchod a hefyd ein [Sesiynau Cymuned Ymarfer](#) ar gyfer gweithwyr proffesiynol. Mae gennym hefyd [Sesiynau Cyngor Rhithiol Rhieni a Gofalwyr](#) yn cael ei redeg bob mis, gall rhieni a gofalwyr ymuno yn fyw neu wyllo'r ailchwarae.

Signpost

- [Rwy'n gweithio mewn lleoliad blynyddoedd cynnar, Niwrowahaniaeth Cymru](#)
- [Dysgu Electronig, Niwrowahaniaeth Cymru](#)
- [Too much information \(autism.org.uk\)](#)
- [Anghenion Dysgu Ychwanegol \(ADY\) Cymru - PACEY](#)